

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI SZEMLE

Dunakeszi - Alag Helyismereti Lapja

SZERKESZTŐSÉG: KÖLCSEY FERENC VÁROSI KÖNYVTÁR
DUNAKESZI, KOSSUTH LAJOS U. 6.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSOMA ÁTILLA ÉS LŐRINCZ RÓBERT

MEGJELNIK ÉVENTE HÁROMSZOR
KIADJA A KÖLCSEY FERENC VÁROSI KÖNYVTÁR

Úrbéri rendezés Dunakeszin

Voltak olyan események településünk életében, amelyek saját korukban ugyan alapvető fontossággal bírtak, mára azonban már elvesztették korábbi jelentőségüket, és a kutatókon kívül szinte senki sem tartja őket számon. Ilyen az úrbéri rendezés is, amely Dunakeszin idén kerek évfordulójához érkezett.

Az 1848-as áprilisi törvények után, melyek egyike az úrbéri terhek eltörléséről rendelkezett, tisztázni kellett a viszonyt a földesurak és egykori jobbágyaik, az úrbéresek között. A felszabadított jobbágyok tulajdonjogának rendezése úrbéri bíróságok előtt, ún. úrbéri per formájában történt. Dunakeszin éppen 150 évvel ezelőtt, 1860-ban zajlott le az a per, amelynek eredményeként október 18-án megkötötték az úrbéri egyezséget. A szerződést egyrészt az akkori földbirtokos, Sina Simon (kis képünkön), másrészt hatvannyolc falubeli írta alá, közülük ötvenketten saját kézírással. A perben örökös tulajdonnak ismertek el minden, az 1770. évi úrbérendezés után a jobbágyoknak biztosított földbérleményt, vagyis az úrbéres földek – az uraságok állami kárpótlása mellett – a parasztok tulajdonába kerültek át. Ennek alapján összesen 43 és egyhar-

mad telket osztottak ki, egy telek mérete mintegy 41 magyar holdra rúgott. A volt úrbéreseknek ezen kívül még a község határában lévő nádasból is jutott 139 hold terület. A korabeli szabályozás értelmében a pap, a jegyző és a kántor szintén kapott földeket, első 42, utóbbiak 20-20 holdat. A földbirtokos a községnek is juttatott területeket, szám szerint egy hold belsőséget (belső telket), 109 hold szántót és 82 hold rétet. Ezekon felül Sina Simon iskola céljára 10, az egyház részére ugyancsak 10, temető és agyaggödör céljára 3-3, faiskola létesítésére pedig további egy hold földrészt biztosított a falunak.

Az úrbéri rendezéssel Dunakeszin a földek nagy része jogilag a helyi gazdák tulajdonába került. A korábbi jobbágyok immár saját maguk urai lettek, szabadon gazdálkodhattak. Később a magas gyermekszám, az örökösödési szokások miatt a birtokok fokozatosan elaprózódtak, és egyre nehezebb megélhetést biztosítottak a gazdák számára. Az 1860-as rendezés mindenesetre hosszú időre, egészen az 1945 után bekövetkezett tévesztésig meghatározta a falu társadalmi viszonyait.

(a szerkesztők)

